

Kom Paulus til Spania?

Av Jostein Andreassen

På slutten av Apostlenes gjerninger forteller Lukas om Paulus' opphold i Roma. I to år bodde han i det huset han hadde leid seg inn. Dette var trolig i år 60-62.

Mens han var i Korint ti år tidligere, skriver han brevet til menigheten i Roma. Der ser vi at han har et sterkt ønske om å besøke de kristne der (Rom. 1, 10ff.). På slutten gir han til kjenne at han også har planer om å dra videre derfra til Spania (Rom. 15,24 og 28). Ingen vet sikkert om han lyktes i dette, men mange ting kan tyde på det. Etter å ha blitt frigitt fra fangenskapet, tok han ut på ny misjonsferd. Det kan se ut som om han da kom til Kreta og det vestlige Lilleasia, men var han i Spania før det?

Klemens

Kirkefaderen Klemens i Roma bekrefter nettopp dette i sitt første brev. Dette er et bunnsolid skrift, skrevet i år 96 og har "en enestående posisjon" (Ernst Båsland). I kapittel 5,7 skriver Klemens at apostelen "kom til Vestens ytterste grenser og vitnet for makthaverne". Vi har altså et godt vitnemål om at apostelen var i Spania bare drøye 30 år etter at reisen må ha funnet sted. En så sentral kirkefader som Irenæus (ca. 180) opplyser at Klemens levde i Roma på Paulus tid og var sammen med ham og Peter, så det er rimelig at han kjente godt til Paulus' siste år. Muligens er det nettopp ham Paulus nevner i Filipperbrevet som en god medarbeider (Fil. 4,3). En kan kanskje også knytte ham til den Klemens som var den fjerde pave i årene 88-97 og den store kirken St. Clemente i Roma, som skal være bygget over hans hus.

Andre bekreftelser

Senere kirkefedre som Johannes Chrysostomos og Cyril av Jerusalem vitner også om Paulus' ferd vestover: "For etter at han hadde vært i Roma, dro han videre til Spania, men om han kom dit en gang til, vet vi ikke", skriver førstnevnte om 2. Tim. 4,20 ("Nicene and Post-Nicene Fathers", I, vol XIII). Og når Cyril kommenterer Paulus og Åndens gaver, skriver han at apostelen "forkynte evangeliet ikke bare i Roma, men også så langt som til Spania, idet han måtte gjennomgå utallige vansker, men utførte tegn og under" (Ibid. II, Vol. VII, 17,26).

Til Spania

Kanonfortegnelsen Det muratoriske fragment, trolig fra år 170, nevner at Paulus "forlot byen [Roma] da han reiste til Spania" (linje 38-39). Mer usikkert er selvsagt det apokryfiske skriftet Peters gjerninger når det i tredje kapittel livlig beskriver Paulus' avreise fra Romas havneby Ostia. Ifølge dette var han i Roma to ganger og "dro til Spania mellom disse oppholdene."

Om Paulus kom dit, gikk han trolig i land i Tarragona, romernes hovedhavn i provinsen Hispania Tarraconensis. Byens nåværende store katedral er bygd over et alter tilegnet keiser Augustus, som hadde oppholdt seg der. Skip seilte regulært fra Ostia til Tarragona. Plinius den eldre, som tjente som prokurator i provinsen ca. år 70, skriver at reisen tok fire dager. Dessuten vet vi at Paulus tenkte strategisk om sin misjon, han besøkte viktige byer som Antiokia, Efesos, Korint osv., og det er derfor svært rimelig at han også ville oppsøke nettopp Tarragona. Også forfattere i dag støtter denne oppfatningen: En så respektert historiker som M. Diaz y Diaz sier for eksempel: "At Paulus var i Spania på evangeliseringsreise, synes å være utenfor all tvil. Bekreftelser på det, både i samtiden og senere, er bevart fra forfattere og tekster som ikke ellers har noe med halvøya å gjøre og som er derfor fri for forutinntatt tolking, gir nok bevis." ("Historia 16", 1980, s. 124.) Den britiske Spania-kjenneren, teologen Frederick Meyrick hevder på sin side at Paulus var i Spania i flere måneder som en sterk bidragsyter til dannelsen av kristen kirke. ("Spain", 1892, s. 20)

Lokal tradisjon

En annen ting er den sterke tradisjonen på stedet om at Paulus forkynte evangeliet nettopp i Tarragona. Den kan følges tilbake til 800-tallet. Apostelen skal ha viet St. Prosperus til den første biskop i byen. Under forfølgelsene som fulgte, måtte Prosperus i hast dra til det nåværende Reggio Nell' Emilia i Nord-Italia hvor han øyeblikkelig skal ha blitt biskop "siden han var Paulus' etterfølger i Tarragona". Katalanerne i vår tid holder denne tradisjonen i hevd. I klosteret ved bispedømmets seminarbygg i byen fins et gammelt Paulus- kapell, sagt å ha blitt reist over der apostelen stod og prekte i Tarragona. Murene tilhører den romerske perioden, resten av bygget er fra Middelalderen. Like ved katedralen, på Placa de Palacio, står en ruvende Paulus-statue reist i 1963. På sokkelen står: "Apostelen Paulus til minne om 1900-årsjubileet for hans ankomst til Spania og hans opphold i Tarragona". Denne ble innviet 14. juli 1963 av daværende visestatsminister i den spanske regjeringen i jubileumsåret for St. Pablo, 1900 år etter hans antatte ankomst til byen og som også er mye feiret i Tarragona. Det spanske postverket gav samme år ut et minnefrimerke med utsnitt av den store kunstneren El Grecos maleri "St. Pablo" (1600-tallet, i Toledo) og forsynt med følgende tekst: "19 århundrer siden Paulus' ankomst til Spania".

(Denne artikkelen stod i avisen "Dagen" høsten 2012. Den har også stått i forskjellige menighetsblad rundt om i Norge.)